

**Arhitektuurivõistlus
Eesti Ajaloomuuseumi
Maarjamäe kompleksi
hoonete ja välialade
tervikliku lahenduse
eskiisi leidmiseks**

VÕISTLUSÜLESANNE
Ideekonkursi hanketingimuste lisa 1

Võistlusülesande koosseis

- 1. Võistlusülesande üldosa**
- 2. Taustainfo ja alusuuringud**
- 3. Piirkonna ja naaberalade perspektiivsed arengud**
- 4. Ajaloomuuseumi tulevikunägemus**
- 5. Muuseumikompleksi välialad**
- 6. Väravahoone**
- 7. Filmimuuseumi hoone**
- 8. Hoidlahoone**
- 9. Võistlusülesande lisad**

Ideekonkursi korraldaja:
Eesti Ajaloomuuseum

Võistlusülesande koostaja:
Toomas Paaver, Eesti Arhitektide Liit / OÜ Linnalahendused
kontakt +372 52 86 595, paaver@linnalahendused.ee

1. Võistlusülesande üldosa

1.1 Võistluse objekti kirjeldus

Võistluse eesmärgiks on parima ruumilise terviklahenduse leidmine Eesti Ajaloomuuseumi Maarjamäe kompleksi edasiarendusele, mis sisaldab väliala arendamist vabaõhuürituste ja väliekspositsiooni pargiks ning uue filmimuuseumi, hoidlahoone ja väravahoone ehitamist. Olemasolevate hoonete ümberehituste kavandamine ei ole võistluse objektiks.

Võistluse maa-ala moodustab maaüksus aadressiga Pirita tee 56//58//60//62//64//66//68//70//72//72A//74//76 koos nimetatud kinnistu ja Pirita tee vahelisele alale jääva avaliku ruumiga (edaspidi lühidalt "võistlusala"). Maarjamäe lossikompleksi maaüksuse pindala on 34207 m² (sellele krundile jääb muuseumikompleksi territoorium ja nõlvapealne trepistik, muu nõlva-ala on krundist väljas). Võistleja võib võistlustöö tervikliku idee huvides, Maarjamäe kompleksi ümbritseva avaliku ruumiga parema seostamise eesmärgil, vajaduse korral ja põhjendatult laiendada veelgi võistlustööga käsitletavat maa-ala, pakkudes ideid ka ümbritseva maa-ala arenguks, kuid see ei ole otseselt võistluse eesmärgiks.

Eesti Ajaloomuuseum on Tallinna Linnaplaneerimise Ametile 13.09.2011 esitanud taotluse maa-ala detailplaneeringu algatamiseks. Taotlus on menetlusse võetud. Arhitektuurivõistlusel väljavalitud eskiisi alusel on kavas koostada maa-ala detailplaneering ning hoonete ja maastikukujunduse ehitusprojektid.

1.2 Võistlustöö vajalik maht

- Asendiplaan 1:1000, millel näidata vähemalt hoonestus, haljastus, reljeef, liikumisteed, piirded ja välisruumi elemendid;
- Kavandatavate hoonete plaanid, lõiked, vaated 1:200;
- Maastikuvormide ja välisruumi elementide lahendus plaanis ja lõikes (mõõtkava vastavalt elemendi mastaabile);
- Visualiseeriv materjal vabas vormis ja mahus (vormistamise lihtsustamiseks on tingimustele lisatud olemasoleva maasiku ja hoonete 3D mudel – ülesande Lisa 8);
- Makett vastavalt sellele, mida võistleja peab oluliseks rõhutada;
- Seletuskiri, milles anda üldideede kirjeldus ekspositsiooni ja välisruumi tegevuste kohta, maastiku ja hoonete arhitektuurse idee ja lahenduse kirjeldus, välisruumi funktsioonide ja siseruumide jaotuse kirjeldus, kasutatavate ehitusmaterjalide ja konstruktsioonide kirjeldus, põhjendused võistlustöö lahenduse valiku kohta, samuti kokkuvõtte tähtsamatest tehnilistest näitajatest (eelkõige hoonete neto- ja brutopinnad).

1.3 Võistlustöö hindamise kriteeriumid

Enne võistluse žürii tööd koostatakse ekspertiisid kõigi võistlustööde vastavuse kohta võistlusülesandele ja muinsuskaitse eritingimustele, samuti nende eeldatava ehitusmaksumuse kohta.

Võistluse žürii hindab võistlustööde arhitektuurset lahendust vastavalt järgmistele kriteeriumitele:

- Sise- ja välisruumi lahenduse funktsionaalsus, inimsõbralikkus ning vastavus Ajaloomuuseumi vajadustele;
- Olemasoleva hoonekompleksi, samuti Pirita tee äärse piirkonna maastiku eripäradega arvestamine;
- Muuseumikompleksi, sealhulgas eriti filmimuuseumi ja välialade kontseptuaalse idee selgus ning arhitektuurse lahenduse omanäolisus;
- Majanduslikult otstarbeka ehitamise, energiatõhususe, mõistliku konstruktsiooni ja materjali valiku ning muude praktiliste eesmärkide arvestamine;

2. Taustainfo ja alusuuringud

2.1 Ajalugu

Maarjamäe lossikompleksi ajalugu on põhjalikult käsitletud lisatud muinsuskaitse eritingimuste (võistlusülesande Lisa 1) peatükis 2, kus kirjeldatakse erinevaid perioode alates suhkruvabriku perioodist (vanimad hooned 19.sajandi algusest) kuni kompleksi andmiseni Ajaloomuuseumi kätte (alates 1975).

2.2 Mälestised

Maarjamäe kompleksi kuulub 9 arhitektuurimälestist, mille ühiseks kaitsevööndiks on krunt.

Eritingimustega on antud muinsuskaitse piirangud ja kitsendused maa-alale kavandatava uushoonestuse planeerimiseks ja väliala kujundamiseks.

Kompleksi kuuluvad järgmised mälestised (reg. nr ja nimetus):

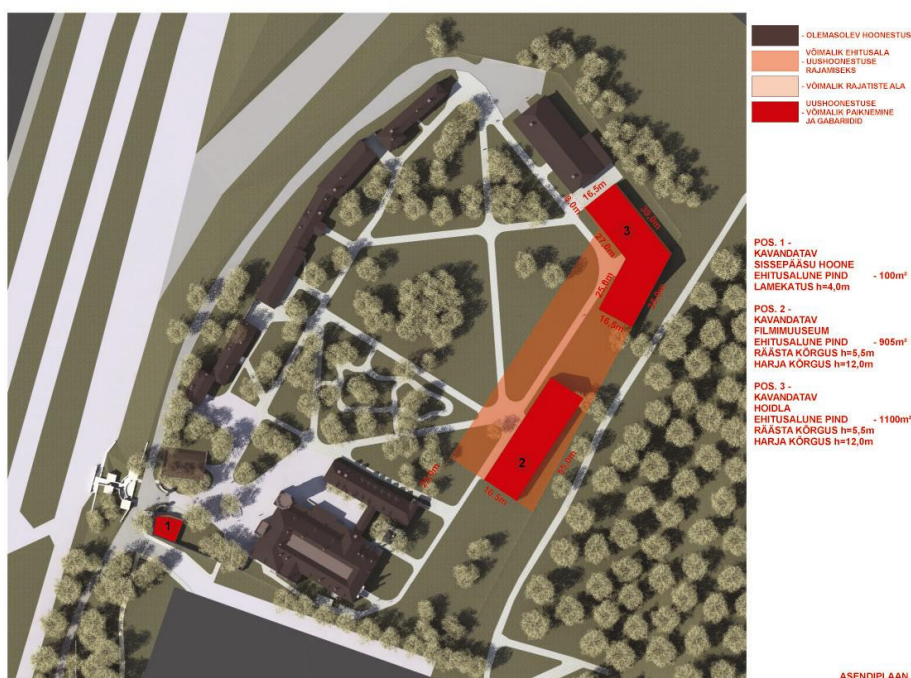
- 8521 – Maarjamäe suvemõisa loss 1874. a;
- 8522 – Maarjamäe suvemõisa jääkelder, 19. saj;
- 8523 – Maarjamäe suvemõisa köök, 19. saj;
- 8524 – Maarjamäe suvemõisa ait, 19. saj;
- 8525 – Maarjamäe suhkruvabriku meistrite elamu (I), 19. saj;
- 8526 – Maarjamäe suhkruvabriku meistrite elamu (II), 19. saj;
- 8527 – Maarjamäe suhkruvabriku meistrite elamu (III), 19. saj;
- 8528 – Maarjamäe suhkruvabriku meistrite elamu (IV), 19. saj;
- 8529 – Maarjamäe suvemõisa tall, 19. saj.

2.3 Muinsuskaitse eritingimuste põhimõtted

Võistlustöö lahendus peab muinsuskaitse eritingimustega (Anni Martin, mai 2011, ülesande Lisa 1) arvestama, vastavalt võistlusülesandes antud täpsustustele. Eritingimuste punktides 6.4, 6.5, 6.7, 6.8 ja 6.10 toodud nõuded (üksikute uute hoonete kohta esitatud nõuded, mis puudutavad hoone vormi) täpsustatakse käesolevates võistlustingimustes.

Võistlustööde vastavuse kohta muinsuskaitse eritingimustele ja võistlustingimustele koostatakse Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti poolt ekspertiis, milles hinnatakse kõrvalekaldumiste põhjendatust ja nende kooskõla uute hoonete ajaloolise kompleksi sobitumise eesmärgiga.

Eritingimustega on määratud projekteeritavate hoonete eeldatav paigutus võistluslalal vastavalt skeemile:

2.4 Looduskaitse ja maastik

Võistlusala külgneb kagust Lasnamäe klindi Maarjamäe paekalda, sh Suhkrumäe paljandi looduskaitseala ja selle kaitsevööndiga (üksikobjekt – pinnavorm, registrikood: KLO4000607, pindala 14,4 ha). Muid looduskaitseobjekte alal ja vahetus ümbruses ei ole.

Võistlejatel tuleb suhtuda lugupidavalt olemasoleva maastiku väärtustesse ja eripäradesse, neid mitte kahjustades ja pigem püüdes leida võimalusi nende rõhutamiseks ja esiletoomiseks.

2.5 Haljastus

Võistlustöös tuleb arvestada olemasoleva haljastusega. Vastavalt puittaimestiku haljastuslikule hinnangule (O.Abner 8.12.2011, võistlusülesande Lisa 3) kasvab võistlusalal üks väga väärtuslik (I väärtusklassi) puu (harilik tamm), mis tuleb kindlasti säilitada ning rohkelt väärtuslikke (II väärtusklassi) puid, mille säilitamisest loobumine peab olema väga hästi põhjendatud. III väärtusklassi (olulised) puud on samuti soovitatav säilitada. Alal on rohkelt väheväärtuslikku (IV väärtusklass) haljastust, mille säilitamine on mõistlik üksnes vastava eesmärgiga ideelahenduse korral ning palju likvideerimist vajavat haljastust (V väärtusklass). Võistlustöös juhinduda lisaks ka puittaimestiku hinnangu tekstiosas antud soovitustest.

2.6 Ehitusgeoloogia

Pirita tee 56...76 kohta on koostatud ehitusgeoloogiliste ja hüdrogeoloogiliste tingimuste ülevaade (OÜ REI Geotehnika, oktoober 2011, võistlusülesande Lisa 2). Ehitusgeoloogiast ei tulene olulisi piiranguid ehitistele. Võistlusala pinnasevee tase on küll kõrge, kuid see on OÜ Rei Geotehnika poolt telefonitsi täpsustatud info järgi hõlpsasti drenitav. Vajadusel ja tervikideest tulenevalt võib kaaluda maa-aluseid korruseid või maapinna süvendeid, kuid arvestades mõningaid riske ei ole see hoidlahoone lahenduse juures lubatav. Alale on tõenäoliselt võimalik rajada veekogusid, kuigi nende järele otsene vajadus puudub ning sellise kujundusidee korral tuleb hoolega mõelda ohutusele.

3. Piirkonna ja naaberalade perspektiivsed arengud

3.1 Võistlusala seosed ümbritseva ala arenguga

Maarjamäe lossi maa-ala on ümbritsevast linnaruumist üsnagi eraldiseisev, seda eraldavad eelkõige jõulised astangud reljeefis. Seetõttu saab seda käsitleda ümbritsevast arengust suhteliselt sõltumatu tervikliku arenguüksusena.

Võistluslal on seosed läänest mereäärse alaga, idast klindiga, põhja pool Maarjamäe memoriaalikompleksi maa-ala ning lõuna pool Pirita tee 32 krundi võimalike arendustega.

Võistlustöö koosseisus on soovitatav üldisel kujul esitada ka ideid võistlusala seostamiseks lähiümbruse avaliku ruumiga (maastikulised seosed, viidasüsteem, ühendus ühistranspordiga, memoriaalikompleksi ja muuseumikompleksi koosmõju, kergliikluse ja jalakäijate ühendused, parkimisvõimalused, visuaalsed ja funktsionaalsed seosed naaberarendustega).

3.2 Üldisemad planeeringud ja visioonid

Kehtiva Tallinna üldplaneeringu järgi on võistlusala kavandatud ühiskondlike ja puhkeehitiste maa-alaks, mis on mõeldud põhiliselt haridus-, teadus-, tervishoiu-, kultuuri- või spordiasutustele, samuti samalaadsete teenuste või vaba aja veetmisega seonduvatele ettevõtetele. Tallinna Linnaplaneerimise Ameti 25.11.2011 kiri kinnitab, et kavandatav muuseumikompleksi arendus on üldplaneeringuga täielikult kooskõlas.

Tallinna Linnaplaneerimise Amet on koostanud Lauluväljaku ja Maarjamäe lossi vahelise ala struktuurplaani (võistlusülesande Lisa 12), mida võib arvestada taustainfona. Kadriorust ja Lauluväljakust Maarjamäe lossini ulatuvat klindialust maa-ala käsitleti põhjalikumalt 7. (Tallinna III) linnafoorumil, mille materjalid on kättesaadavad: <http://www.arhitektuurikeskus.ee/linnafoorumid/tallinn3> Linnafoorum käsitles eelkõige ala üldisemaid tervikvisioone ja ühendusi – Maarjamäe lossi territoorium on üks terviklik üksus, mille siseelu linnafoorum otseselt ei käsitletud.

Varasemates Tallinna liikluskorraldusarenguplaanides on pakutud Smuuli tee pikendamist tunneliga läbi klindi Pirita teeni (selle tee lõik oli kavandatud Pirita tee 32 ja näituseväljakute vahelisele alale), mida samas on hinnatud miljööliselt kahjulikuks. Selle tee rajamine võistlusala vahetusse naabrusesse ei ole käesoleval ajal päevakorral, mistõttu ei ole vajalik sellega arvestada.

3.3 Võistlusala põhjakülg

Loodest ja põhjast piirneb ala Maarjamäe memoriaali ja II maailmasõjas hukkunute matmispaigaga (ajaloomälestis nr 1106, enam levinud nimetusega saksa sõjaväe kalmistu). Sellel alal kehtivat ega menetletavat detailplaneeringut ei ole ning hooneid eeldatavalt ei kavandata.

2011. aastal toimunud kommunismiohvrite memoriaali ideekonkursil võitis I-II auhinna võistlustöö märgusõnaga "Mälutulbad" (autor Koit Ojaliiv, võistlusülesande Lisa 14), mille lahendus täiendab olemasolev memoriaali ning loob ühenduse klindipealse alaga. Arvestatava tõenäosusega võetakse valitud idee aluseks memoriaalikompleksi edasiseks arendamiseks, mistõttu võib sellega ideeliselt arvestada.

3.4 Võistlusala lõunakülg

Võistlusalast lõunas asub hoonestamata maaüksus aadressiga Pirita tee 32. Sellel maa-alal hetkel kehtiv Pirita tee 32 ja 32a detailplaneering näeb ette 7 elamukrunti, millele on kavandatud kokku 2800m² brutopinda. Selle planeeringu elluviimist ei ole alustatud. Tallinna LPA menetluses on uus Pirita tee 32, Pirita tee 50, Maarjamäe tn 11 ja lähiala detailplaneering, millega kavandatakse 6-korruselise ärihoone ehitust. Hoone funktsiooniks on veekeskus, konverentsiruumid ja hotell, maapealse brutopinnaga kokku 18900m² ja maa-aluse brutopinnaga 7750m². Alale on kavandatud parkimiskohad 132 autole ja 4 bussile.

Planeeringuga kavandatakse laiendada nõlvale tõusvat juurdepääsuteed ja rajada ajaloomuuseumi värava lähiste hotell-veekeskuse peamine transpordi juurdepääs, mis märgatavalt tõstab selle tee liikluskoormust.

Detailplaneeringu eskiisi avaliku arutelu protokoll põhjal võib järeldada, et planeering tekitab rohkelt vastuväiteid, mistõttu ei saa seda veel lugeda heakskiidetud ühiskondlikuks kokkuleppeks. Planeeringule heidetakse ette eelkõige üldisema tervikvisiooni puudumist, hoonete liigset mahukust, süvenevaid liiklusprobleeme, haljastuse ülemäärast likvideerimist ning peetakse vajalikuks KSH koostamist. Samuti puudub üksmeel küsimuses, kas DP on üldplaneeringuga kooskõlas või mitte. Eesti Ajaloomuuseum on andnud planeeringu kohta oma põhimõtteliselt nõustuva seisukoha 28.05.2010 kirjaga nr. 1-10/148.

Võistlustöodes tuleb arvestada, et lõunapoolsel naaberkrundil leiab lähitulevikus aset arendustegevus, kuid menetluses olev eskiis ei pruugi olla lõplik lahendus. Juhul kui seal arendatakse välja hotell-veekeskus, võib see eneses sisaldada võimalust erinevate sünergiate tekkeks muuseumikompleksiga ning külastajate arvu kasvu, teisalt avaldab uusehitise mõju muuseumi ajaloolise hoonestusele ja Pirita tee äärse ala linnaruumilisele lahendusele ja miljööle. Hotell-veekeskuse arendamine võib ideeliselt parandada piirkonna avatust võrreldes kehtiva planeeringu järgse elamurajooniga, teisalt praegune DP eskiis kavandab krundi ala eelkõige hoonetele parkimismaastikule. See võib planeeringu edasiarendamisel ka muutuda. Võistlustöö võib seoses muuseumi arenguga naaberkrundi erinevaid stsenaariume kaaluda ja vastavaid ettepanekuid teha, kuid see ei ole otseselt võistluse ülesandeks.

Võistlusülesandele on lisatud menetluses oleva detailplaneeringu joonis (Lisa 13).

4. Ajaloomuuseumi üldinfo ja tulevikunägemus

4.1 Ajaloomuuseumi ajalugu

Eesti Ajaloomuuseumi on riiklik keskmuseum ja üks vanimaid muuseume Eestis (asutatud aastal 1864 baltisaksa haritlaste poolt Eestimaa Kirjanduse Ühingu Provintsiaalmuuseumina). AM-ile kuulub kaks hoonekompleksi: vanalinnas asuv Suurgildi hoone koos välialadega (Börsi käik väliekspositsiooniga „Ajaloos käik“ ja sisehoov) ning Maarjamäe mõisakompleks. Maarjamäel avati toonase ENSV Riikliku Ajaloomuuseumi filiaal Revolutsioonimuuseum 1987. aastal. Tänapäevaks on Maarjamäest saanud Ajaloomuuseumi süda: seal asuvad enamike töötajate tööruumid sh AM direktor, suurem osa kogudest, AM ekspositsioon „Iseolemise tahe. 90 aastat Eesti Vabariiki“ (avati aastal 2008, kujundus Arhitektuuriagentuur, graafiline disain Tuuli Aule) ning ajutiste näituste ruumid, ajalooline mõisasaal koos 1987. aastal lisatud Evald Okase monumentaalse pannooga „Rahvaste sõprus“, mis kuulus Revolutsioonimuuseumi ideelise kontseptsiooni juurde ning kinosaal, mida kasutab eelkõige AM Filmimuuseum.

4.2 Ajaloomuuseumi visioon

Ajaloomuuseumi missioon on vahendada Eesti ajaloo tervikpilti inspireerides kõiki inimesi. AM on kohtumispaik mineviku ja tuleviku vahel ning AM täidab oma rolli Eesti rahvusliku ja riikliku iseolemise hoidja, kandja ja vahendajana. Muuseumi tunnuslause on: AVASTA AJA LUGU!

Üldine lisainfo: <http://www.ajaloomuuseum.ee/et/muuseum>

Ajaloomuuseumi arengukava: <http://www.ajaloomuuseum.ee/et/dokumendid/muuseumi-arengukava>

4.3 Filmimuuseumi ajalugu

Eesti Ajaloomuuseumi Filmimuuseum on 2007. aastal ellu kutsutud institutsioon, mis toimib AM allüksusena. Filmimuuseumi eesmärgiks on tagada Eesti kultuuri jaoks olulise filmi- ja kinoajalooga seonduva kultuuripärandi kogumine, säilitamine ja kirjeldamine, filmi- ja kinoajalugu käsitlevate näituste ja ürituste korraldamine, filmiajaloo tutvustamine ning filmi- ja kinoajaloo teaduslik uurimine. Praeguse seisuga töötab Filmimuuseumis ainult üks inimene (filmimuuseumi juhataja), puuduvad oma ruumid ja püsinäitus. Muuseum on tegelikkus n.ö inkubatsioonistaadiumis ja alles kujunemisejärgus. Filmimuuseumi kogus on kostüüme, rekvisiite, Eesti filmiajalugu puudutavaid fotosid, käsikirju, dokumente, meeneid, trükiseid ja kinotehnikat; suurim hulk materjali puudutab legendaarset filmistuudiot Tallinnfilm.

4.4 Filmimuuseumi visioon

Eesti Filmimuuseumi visiooniks on olla keskne filmi- ja kinoajaloo materjale koguv ning tutvustav institutsioon Eestis. Filmimuuseumil on tulevikus olemas oma maja püsiekspositsiooniga ning kaasaegsete ruumidega sh kinosaaliga, regulaarselt toimuvad erinevad näitused ja üritused. Eesti Filmimuuseum on tulevikunägemuses sama tuntud kui PÖFF ja saab omaette fenomeniks siinsel kultuurimaastikul. Muuseum on avatud kõigile huvilistele, pakkudes professionaalset oskusteavet ning harivat meelelahutust. Kaasaegse meedia võimaldab film emotsionaalselt tutvustada lähiajalugu, mis toetaks Ajaloomuuseumi rolli lähiajaloo uurimise ja tutvustamise keskusena.

Täpsemalt filmimuuseumist: <http://www.ajaloomuuseum.ee/et/filmimuuseum>

4.5 Muuseumikompleksi olemasolevad hooned

Maarjamäe lossikompleksis on järgmised hooned kirjeldatud otstarbega:

1) **MAARJAMÄE LOSS** (Pirita tee 56) 1874. aastal valminud Peterburi krahvi Orlov-Davõdovi suvemõisa peahoone (arh R. Gödicke) on AM-i näitusemaja. Teisel korrusel asub püsinäituse pind (u 600 m²), kus on 2008. aastal avatud näitus „Iseolemise tahe. 90 aastat Eesti Vabariiki“. Alumisel korrusel on ajutiste näituste pinnad, kohvikuruum, kinosaal (100 kohta) ja banketisaal ehk nn Okka saal. Ruumipuuduse tõttu asuvad hoone keldris ja mõnedes saalides hoidlaruumid (mööbel, relvad). Hoone vajab kapitaalremonti ja kaasajastamist muuseumikeskkonna tänapäevastele nõuetele. Tulevikus on lossi planeeritud Suurgildi hoone temaatiliselt ülesehitatud väikesemahulise ajalooekspositsiooni laiendusena Eesti ajaloo kronoloogiline ja mitmeid eri tahke avav püsiekspositsioon, mille põhitähelepanu omariiklusel ja lähiajalool. Peahoone teemale täienduseks on välialad, eelkõige nõukogude monumentide väliekspositsioon.

- 2) **LOSSIGA SEOTUD ADMINISTRATIIVHOONES (end suvemõisa köök, Pirita tee 58)** paiknevad AM teadurite, koguhoidjate, peavarahoidja ja näituste osakonna juhataja töökabinetid, valveruum, paberikonservaatori tööruum. Avalikus kasutuses on vastuvõttudeks ja väiksemateks seminarideks sobilik kaminasaal.
- 3) **VEETORN** 20. sajandi alguses lossi taha ehitatud pumbamaja (arh V. Lender). Võimalus: sealt avaneb vaade linna panoraamile, samas on trepp ohtlik. Saab siduda nõukogude skulptuuride väliekspositsiooniga.
- 4) **JÄÄKELDER** Tallinnas haruldane, suhkruvabriku aegadest pärit jääkelder on kindlasti väärt konserveerimist ning eksponeerimist. Idee: suveperioodil avatud näitusepind, ekspositsioon seotud näiteks suhkruvabriku ajaloo (suhkruvatt ☺)
- 5) **ADMINISTRATIIVHOONE** (Pirita tee 76) Jääkeldri kõrval asuvas hoones paiknevad AM direktori ja administratsiooni tööruumid. Ülemisel korrusel on külaliskorteri võimalus. Praegu seisab kasutamata.
- 6) **HOONE**, (Pirita tee 74) kultuuriloolise kogu hoidla
- 7) **HOONE**, (Pirita tee 72a) restaureerimata hoones ajutisel pinnal paikneb AM mööblikollektsioon, katlamaja ja Eesti Energia alajaam
- 8) **HOONE**, (Pirita tee 70/72) majutab kunsti- ja tekstiilikogu, etnograafia kollektsiooni tekstiilesemeid ning osaliselt ka mööblikollektsiooni hoidlaid
- 9) **HOONE** (Pirita tee 68) Fotode- ja negatiivide kogu, dokumentaalmaterjalide kogu ja etnograafia kollektsiooni hoidlad
- 10) **TALLIHOONE**, (Pirita tee 64) endisesse tallihoonesse on plaan rajada AM külastuskeskus ja nn meistrite koda. Tegemist on külastajatele avatud ja muuseumi programmidesse haaratud ruumidega, kus toimub traditsiooniliste käsitöö-alade tutvustamine, võimalik näidata erinevaid muuseumi valdkondi läbi tegevuste (näit restaureerimine) –koht nii meistritele, sellidele kui õpipoistele. Hoone hõlmab töökoja, paberikonserveerimis- ja metallikonserveerimislaborid, näituse- ja seminaruumid, AM raamatukogu. Tallihoonesse on kavandatud Saksa okupatsiooni perioodi tutvustav ekspositsioon, mis on kaudselt seotud nii Kloogale rajatava väliekspositsiooni kui ka kõrvalasetsevate välialadega (Maarjamäe memoriaal, Saksa sõjahauad). Tallihoones saab läbi viia tegevuspõhiseid haridusprogramme ja töötube nii AM-i enda poolt kui muuseumi koostööpartneritele Viljandi Kultuuriakadeemias, EKAs ja TLÜs. Koht täiskasvanuõppeks.

4.6 Ootused võistlustöödele

Arhitektuurivõistlusega soovib Ajaloomuuseum astuda sammu oma visiooni teostumise suunas ja luua Maarjamäele atraktiivse ja kaasaegse muuseumikeskkonna, mis vastab AM-i peamiste sihtgruppide (turist, perekülastaja, õpilasgrupp) nõuetele ja tagab muuseumi igapäevase toimimise.

Võistleja peab kavandama muuseumi ruumilise tervikvisiooni ja kontseptsiooni, mis looks nii eestimaalastele kui väliskülastajatele kutsuva vaba-ajaveetmise koha ning annaks külastajale erinevate vahendite abil võimalikult hea ülevaate Eesti ajaloost. Kontseptsiooni loomisel on soovitatav rakendada erinevaid ajalugu tutvustavaid ideid ka maastiku ja hoonete arhitektuurse lahenduse kaudu, mitte jätta seda üksnes ekspositsiooni hooleks.

Olemasoleva lossihoone ning teiste ajalooliste hoonete funktsioonis ja ruumilahenduses olulisi muutusi ette ei nähta. Uuendada on kavas veetorn, jääkelder ja tallihoone, kuid nende lahendus ei ole võistluse objektiks. Tallihoone projekt on lisatud võistlustingimustele (Lisa 7) ja sellega tuleb arvestada. Kõik olemasolevad hooned tuleb võimalikult hästi ühendada kompleksi terviklahendusega.

Võistlustöö lahenduste loomisel tuleb leida tasakaal olemasoleva hoonekompleksi domineeriva rolli ja uute ehitiste ajastukohase arhitektuuri vahel, pidades mõlemaid eesmärke võrdselt oluliseks. Järgmistes peatükkides on põhjalikumalt kirjeldatud võistlustöölt oodatava lahenduse erinevaid osi, milleks on välialad (täpsemalt p.5), väravahoone (p.6), filmimuuseumi hoone (p.7) ja hoidlahoone (p.8).

4.7 Muud üldnõuded

Hoonetüüpide väljatöötamisel arvestada eesmärki luua võimalikult energiatõhusad lahendused. Lahenduse loomisel tuleb arvestada puuetega inimeste vajadustega. Lähtuda Eesti projekteerimisnormidest ja Vabariigi Valitsuse määrusest nr 315, 27.10.2004 „Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded“, võistlustöös eelkõige evakuatsiooniteede kavandamisel. Samuti tuleb juhendada vajadusest ehitada uusehitised võimalikult ökonoomselt.

5. Muuseumikompleksi välialad

5.1 Välialade üldkontseptsioon

Pargi reorganiseerimisega saab Eestimaa ja eelkõige Tallinna linn juurde atraktiivse roheala, mille väärtust tõstavad lisaks puhketsoonile ka ajalooaerialised harivad väliekspositsioonid. Projekti tulemusel arendatakse Eesti Ajaloomuuseumi kompleks välja ühtse keskusena, mis hõlmab endas pargiala koos väliekspositsioonide ja vabaõhulavaga ning kogu mõisakompleksi tervikuna. Parki kujundatakse Maarjamäe lossi ja Eesti ajalooaerialise seotud vabaõhukompleksi - lossi ümbritsev võsastunud ala arendatakse eriilmeliste tsoonidega muuseumipargiks.

Maarjamäe lossi pargi regenereerimise kaudu toimub kogu Maarjamäe piirkonna taaselustamine, mis kujundab Piritähe tee äärde uue, looduslikult ning kultuuriliselt tähendusriika paiga. Oluline on viidata ka **Maarjamäe memoriaalile** (Jäätetke obelisk jt) ning **saksa sõjahaudadele**, mis on tekitanud huvi turistides, kuid märgistamata piirkonnana jääb info maa-ala kohta praegu neile kättesaamatuks. Lossi pargiala arendamisel on võimalus luua ka neile uus tähendusväli, haakudes teineteist täiendades nii Maarjamäe lossi 20. sajandi ajalugu käsitleva püsinäituse kui ka nõukogudeaegsete monumentaalskulptuuride väliekspositsiooniga. Lisaks saab integreerida muuseumi alaga ka kompleksi tagakülge piirava **paekalda**, mis samuti väärib atraktiivset paekaldu väliekspositsiooni. Viimane mõte ei ole võistluse objektiks ning hetkel pole selgust ka küsimuses, kas ja kuivõrd sobituks see looduskaitse eesmärkidega.

5.2 Olemasoleva olukorra üldkirjeldus

Pargi territooriumile sisenedes jõutakse esmalt lossi eesõuele, kust avaneb vaade lossi fassaadile ja paekivist tornile. Lossisisesel alal paikneb mittetöötav lövi skulptuuriga purskkaev, mis on kavas restaureerida ja tööle panna. Kõrghaljastusega ääristatud eesõuelt põhja poole, krundi läänepiiri äärde, jääb jääkelder ning ajalooliste hoonete front, mida kasutatakse kontori- ja hoidlahoonetena. Maa-ala kirde, ida- ja keskosas asuvad endiste hoonete varemed/vundamendid, millel ei ole muuseumikompleksi tulevikuga seoses perspektiivi ning nendega ei ole vaja arvestada. Seni korrastamata jääkelder ja tall on kavas restaureerida ja uuel otstarbel kasutusele võtta.

5.3 Üldnõuded välialade lahendusele

Välialade ruumilise terviklahenduse loomisel on oluline silmas pidada, et maa-ala peab sisaldama rohkelt üsnagi erineva otstarbe ja iseloomuga välisruume, mistõttu tuleb püüda luua lahendusi nende tunnetatavaks ruumiliseks eristamiseks, säilitades samas pargi tervikkuse. Eristamise vahendiks võivad olla uute ja olemasolevate hoonete paiknemine, haljastus, maapinnarajatised, katendid, reljeef jm võimalused vastavalt töö autorite fantaasiale.

Muinsuskaitse eritingimuste p 6.12 järgi on välialade kujundamisel soovitatav lähtuda algsest vabakujulisest (inglise stiilis) pargi kontseptsioonist, nähes ette tsoonid ja ühendused kõikidele muuseumi välialade osas tehtud ettepanekutele (vt eritingimuste p 3. planeeringu eesmärk).

Välialadel tuleb lahendada vähemalt üldidee kujul valgustus alates trepistikust, samuti välimööbel sh prügikastid, rattahoidlad, erinevad istumiskohad, pingid jmt ning ka väliekspositsioonid.

5.4 Piirded

Ajaloomuuseumi Maarjamäe kompleksi maa-ala tuleb piiritleda (üldjuhul lähtudes krundipiirist), arvestades et territooriumi saaks sulgeda. Võistlustöös tuleb esitada piirete asukohta ja tüübi üldlahendus. Ala lääneserval moodustavad piirde olemasolevad müürid, väravad ja hooned, samuti võivad piirde moodustada uued hooned. Mujal tuleb kasutada piirdeaeda, haljastust või reljeefiastmeid niiviisi, et territoorium oleks selgelt eristatav ja suletav. Ala lääneserval olemasolevate hoonete vahel asub muuseumikompleksi kuuluv avara vaatega väliterrass, mille välispiirde lahendamisel tuleb otsida lahendusi, mis säilitaksid vaate, kuid samas piiritleksid territooriumi.

5.5 Jalakäijate juurdepääsud

Peamiseks jalakäijate sissepääsuks jääb olemasoleva Pirita tee poolse trepistiku jätkuna kavandatud värav, integreerituna väravahoonega. Võistlustöös kavandada trepistikku ja väravahoonet ühendav esinduslik jalakäijate sisenemisruum, mis ei satu konflikti autoliiklusega.

Lahendada võistlustöös jalakäijate mugav ja sujuv liikumisruum Pirita tee äärselt ühistranspordi peatustest, ülekäiguradadelt ja parklast kuni trepistikuni ja edelanurga kaldtee jalakäijate osa (vajadusel kavandada uus kaldtee) alumise otsani. Kaldtee ja muu jalakäijate ruum peab võimaldama muuseumikompleksile ligipääsu liikumispuuetega inimestele, samuti lapsekäru või jalgrattaga. Kogu alumise platoo jalakäijate ruum peab moodustama ühtse terviku, mis suunab külastajaid muuseumi suunas ning on seotud pakutava viidasüsteemi ideega.

Uus idapoolne jalakäijate sissepääs kavandada klindipoolselt kergliiklusteelt. Selle asukoht soovitatavalt maa-ala kirdenurga lähedusse, kus klindialune kergliiklustee ühineb klindi pealt laskuva teega. Võistlustöös võib kaaluda idapoolse sissepääsu integreerimist filmimuuseumi hoonega. Samuti tuleb idapoolne sissepääs siduda viidasüsteemi ideega.

Juurdepääsude kavandamisel arvestada ka Ajaloomuuseumi kompleksi ja kõrvalasuva Maarjamäe memoriaalikompleksi võimalikult hea ühendamise vajadusega.

5.6 Transpordi juurdepääsud

Autotranspordi peamine juurdepääs kavandada olemasoleva tee baasil Pirita tee poolt. Eristada autode ja jalakäijate liikumine, arvestades ka Pirita tee 32 naaberkrundi eeldatavat sissepääsu ning võimalikku liikluskoormuse suurenemist. Autoga peab pääsema edelanurgast territooriumile, samuti nõlva ja muuseumihoonete vahelt ala loodenurka. Hoidlahoonet teenindava transpordi jaoks tuleb loodenurka kavandada eraldi juurdepääs, kustkaudu peab teenindav transport pääsema ka filmimuuseumini.

5.7 Parkimine

Transpordi sissepääs ja parkla muuseumitöötajate autodele ning cateringile kavandada lossi territooriumile. Eeldatav vajadus on 10-15 kohta.

Turismibusside ja külastajate autode parkimine kavandada trepistiku alla platsile. Külastajate eeldatav parkimisvajadus on ca 20 sõiduauto, millele lisanduvad bussid. Eeldatav vajadus on 5-6 bussi (kui nii palju kohti ei õnnestu miljööd kahjustamata planeerida, siis kavandada võimalus busside peatumiseks ja sujuvaks edasisõiduks, eeldades et buss pargib mujal).

5.8 Viidasüsteem

Muuseumikompleksis ja selle lähiümbruses orienteerumiseks kavandada viidasüsteem, mille võib ühendada välireklaami pindadega. Viidasüsteem peab algama lähiümbruse avalikust ruumist. Viidasüsteemi siduda ka Maarjamäe memoriaal ning selle kõrval asuvad sõjahauad.

5.9 Väliala jaotus osadeks

Muuseumikompleksi väliala peab sisaldama järgmisi välisruume:

1. Nõukogudeaegsete monumentaalskulptuuride väliekspositsioon (p 5.10)
2. Vabaõhulava filmimuuseumi lähistel (p 5.11)
3. Nn eesti filmi allee ehk väliekspositsioon tööpealkirjaga „Pääsukesest Oscarini“ (p 5.12)
4. Välitegevuste ala „Eksperimenteerime ajalooa“ (p 5.13)
5. Eesti ajalooa seotud laste mänguväljak (p 5.14)
6. Puhketsoonid (p 5.15)

Võistlustöö võib täiendavalt pakkuda vaba ruumi olemasolul ka muid värskeid ideid ja lahendusi väliala kasutamiseks.

5.10 Nõukogudeaegsete monumentaalskulptuuride väliekspositsioon

Nõukogudeaegse monumentaalskulptuuri pargi eesmärgiks on koguda, säilitada ja eksponeerida aastatel 1945–1990 Eestis valminud ning eksponeeritud au- ja mälestusmonumente ning teisaldatavaid skulpturaalseid ansambleid, mida on võimalik eksponeerida välitingimustes (v.a. hauamonumendid). Hetkel on muuseumil 15 monumenti. Kavandada tuleb olemasolevate skulptuuridega haakuv väliekspositsioon, mis tutvustab ajastut, kujutatud isikuid või sündmuseid, skulptuuride algse asukoha lugu jmt. Monumentaalskulptuuride väljapanek kujuneb nii Eesti kui kogu Ida-Euroopa kontekstis unikaalseks keskkonnaks. Ekspositsiooni loomine toob kindlasti kaasa märkimisväärse rahvusvahelist huvi ning lisab nii Tallinna kui Eesti küllastajatele uue väärtuslik sihtpunkti Eesti lähimineküü tutvustamisel.

Muinsuskaitse eritingimuste p 6.14 täpsustab eesmärgi “Näha ette nõukogudeaegsete monumentaalskulptuuride paigutamine territooriumil selliselt, et nad ei domineeriks otseselt peahoone mõjuväljaga. Peahoone taha on lubatud nimetatud monumentide ekspositsiooni rajamine.”

Ajaloomuuseumi valduses on järgnevas tabelis kirjeldatud skulptuurid, mis on üsnagi erineva mahu ja iseloomuga, mistõttu tuleb võistlustöö koosseisus lisaks asukohale leida ka üldine ideelahendus ekspositsiooni paigutamiseks. Parki tuleb lisaks jätta varu ekspositsiooni suurenemiseks u 1/3 võrra.

Monumentide paigutamise kontseptsiooni loomisel tuleb arvestada sellega, et tegemist on kunstiteostega, originaalobjektidega, mis kuuluvad AM kunstikogusse. Töödele kehtivad kunstnike autoriõigused. Neil põhjustel tuleb teoseid kasutada ekspositsioonis pieteeditundeliselt ja eksponaate võimalikult vähe kahjustades, tagades nende hea seisukorra välitingimustes. Arvestada tuleb lisaks monumentide kunstilisele väärtusele ka nende ajaloolist tähendust (tegemist on tundliku teemaga, mis puudutab paljusid inimesi).

	Autorid ja valmimise aasta	Algne asukoht	Aluse ligikaudsed mõõdud	Ligikaudne kõrgus
Vladimir Iljitš Lenin	Autorid: G. Pommer, A. Vomm, F. Sannamees, M. Port. 1952	Tartus, Riia mnt ja Võru tn ristumiskohal, EPA peahoone ees	U 165x125 cm	U 550 cm
Lenini pronkspea	Autor: T. Maarand. 1970. aastate lõpp	Jõhvi vanas kultuurimajas	U 130x150 cm	U 135 cm
Lenini marmorpea	Monument: M. Varik, välja raius V. Alurand, 1987 (1988)	Ei olnud avalikult eksponeeritud	U 86x77 cm	U 135 cm
Jossif Stalin	Autor teadmata, 1940. aastate lõpp	Tallinnas, Balti jaama vastas asunud haljasalal, kuni 1953	U 110x105 cm	U 315 cm
Viktor Kingissepp	Autor: M. Varik, 1987	Kuussaare linnaplatsil	U 135x147 cm	U 400 cm
Leen Kullmann	Autor: E. Rebane, 1972	Tartus, Vanemuise tn 33 hoone ees	U 80x90 cm	U 330 cm
Jevgeni Nikonov	Autorid: E. Haggi, H. Karro, 1960	Tallinnas, Kadrioru pargis, Russalka läheduses		U 250 cm
Johannes Raudmets	Autorid: E. Kirs, G. Valdre, 1975	Paide linnapargis	U 126x100 cm	U 340 cm
Mihkel Aitsam	Autor: E. Taniloo, 1976	Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli juures	U 78x153 cm	U 148 cm
Aleksander Kukk ja August Kork	Autorid: E. Haggi, R. Tomingas, 1981	Tartus, Riia tn 23 hoone ees	U 180x125 cm	U 140 cm
Jakob Palvadre	Autor: E. Kirs, 1981	Valga linnaväljakul	U 127x100 cm	U 352 cm
1924. aasta 1. detsembri ülestõusu monument	Autorid: M. Varik, A. Murdmaa, 1975	Tallinnas, Balti jaama vastas asunud haljasalal	Koosneb kolmest osast, ühe osa laius u 300 cm	U 300-450 cm
Mihkel Aitsami, Rudolf Imbergi ja Jüri Kalmuse mälestussammas	Monument: A. Eskel, 1961	Kadrioru pargis	U 140x155 cm	U 310 cm
Fritz Behn		Tallinnas, Retke tee 22 majade vahel	U 70x54 cm	U 140 cm
Lembit Pärn, monumendi alus	Alus: M. ja J. Olep Büst: A. Mölder (Okupatsioonide muuseumis)		U 73x73 cm	U 125 cm

5.11 Vabaõhulava

Maarjamäe lossi park on ideaalne paik vabaõhuürituste läbiviimiseks. AM-i eesmärgiks on luua Filmimuseumi lähistelevõi sellega seotuna vabaõhulava, et oleks võimalus korraldada nii kontserte, etendusi kui ka suveõiseid filmiüritusi. Maarjamäe pargi eeliseks on suletud territoorium just intiimsemate ürituste korraldamiseks nii avalikkusele kui ka privaatsete ürituste puhuks. Võimaluseks on ka lähedus lauluväljakuga, mida võib laulupeo jt analoogsete ürituste ajal siduda juba konkreetsete programmide abil.

Planeerida ruumi ca 100-le pealtvaatajale + püstiseisjad ja murul istujad. Arvestada võiks ka võimalusega jätta ruumi lähedusse vajadusel näiteks välitelgi vmt ajutise varjualuse püstitamiseks kohvikule või vihma kaitseks väliürituse puhul. Filmimuseumi hoonega sidumise eeliseks on see, et väliürituste puhul on võimalik kasutada lisaks ajutiste välitualettide kõrval ka filmimuseumi hoone tualette ja fuajepinda. Oluline on arvestada, et vabaõhulava oleks varustatud välitingimustes kasutamiseks sobivate elektrisüsteemidega (helitehnikat, kinotehnikat) + arvestada kinoekraani vajadusega. Ürituste vahelisel ajal on vabaõhulava piirkond kasutatav mõnusa puhkepiirkonnana. Suveperioodil võimalus ka välikohvikule.

5.12 nn Eesti filmi allee ehk väliekspositsioon tööpealkirjaga „Pääsukesest Oscarini“

Eesti filmi allee puhul on tegemist väliekspositsiooniga, mille eesmärgiks on juhtida külastaja peaväravast ja pääslast sujuvalt Filmimuseumini kasutades selleks siinse filmilooja seotud sümboleid-teemasid. Teistsugune lahendus, mis iseenesest on suunaviitade rollis. Mänguline teekond, mida võib lahendada mitmeti, kasutades erinevat tüüpi lahendusi alates lihtsatest erikujulistest ilmastikukindlatest pannoodest Eesti filmi tähtsündmustega või tuua sisse tuntud kangelased eesti filmidest, kellega koos on end näiteks võimalus jäädvustada fotole. Saab lahendada ka keskendudes filmikaamera muutumisele läbi aja või teemaga elu enne Eesti filmi st maailmafildi lugu kuni aastani 1912, mis päädib Johannes Pääsukese ja Eesti filmi sünniga.

5.13 Välitegevuste ala “Eksperimenteerime ajalooa”

Eelistatavalt tallihoone lähistelevõi planeeritud tsoon pargis. Koht, kus on võimalik viia läbi väliüritusi ja gruppidele mõeldud haridusprogramme: eksperimentaalsed, AM-i kogudest ja ajaloo uurimismeetodidest lähtuvaid, eelkõige eksperimentaalarheoloogiaga seotud tegevusi (nt keraamika maa-alune põletamine, kuidas viikingiajal toitu valmistati jmt). Väike sepikoda kergehitusena, et viia läbi lihtsamaid sepatöid. Vajalik on vee kasutamisevõimalus.

5.14 Mänguväljak

Mõnus mängupiirkond pargi nn puhketsoonis, mille sihtgrupiks on väiksemate lastega (vanuses 2-6) külastaja. Mänguväljaku lahendamisel on soovitatav lähtuda Eesti ajaloo, et läbi mängu juhtida lapsi tutvuma ajalooa ning samal ajal oleks pakutud variant ka lustakaks vahelalaks täiskasvanutele. Näiteks Eesti pikim liivakast, kus on võimalik hüpata kiviajast rauaaega ja nii kaasaega välja. Miniatuursed ajaloolised ehitised ronimiseks-mängimiseks (nt keskaegne miniatuurne linnus). Liumägi (nt inspireeritud vanast lennukist, mis viitab EV Lennukoolile Maarjamäel või mammut esiajast). Lihtsam kiik (a’la sõjaratsust inspireeritud kiikhobu Suurgildi hoone sisehoovis), mis sobib ja on ohutu väikelapsele. Lisaks võib mõelda ka näiteks maastikule kujundatud lauamängu “Reis läbi Eesti ajaloo” lahendamisele vmt lastes mõtetel vabalt lennata, kuid lähtudes ohutusest ja väikelapse tasandist.

5.15 Puhketsoonid

Kohad, kus on võimalik piknikku pidada, niisama istuda ja jalga puhata, et perega või sõpruskonnaga mõnusalt murul pikutada. Vanemad inimesed kindlasti vajavad ka istumiskohti.

Puhketsoonidena tuleb käsitleda ka olemasolevaid muuseumikompleksi osi:

- **Väike olemasolev väliterrass Piritaa tee poolsel alal kahe fondihoidla vahel.**

Imekauni merevaatega väike poolkaar, mille probleemiks on see, et jääb muuseumi territooriumilt teatud mõttes välja, olles pargist väravaga eraldatud ning samas liiga kergelt ligipääsetav Piritaa tee poolt. Võistlustöö peab otsima lahendusi selle piiritlemiseks, et see muutuks muuseumikompleksi osaks, vaadet kahjustamata.

- **Välikohviku ja restorani ala.** Ei vaja lahendamist konkursi raames, kuid sellega peaks arvestama. Ideaalis on see seotud lossiesise alaga, suvel pääseks verandalt hoovi, purskkaevu ümbrus.

6. Väravahoone

6.1 Väravahoone üldine kirjeldus

Sissepääsuhoone muuseumikompleksi väravas peab olema esinduslik sissejuhatus kogu territooriumile, mis ei domineeri ajaloolise hoonestuse üle.

Hoone juures õues näha ette rattaparkla ja/või näiteks tõukeratta laenutus pargialal liikumiseks.

6.2 Muinsuskaitse nõuded

Muinsuskaitse eritingimustega antud põhimõtted:

- *Kavandatava sissepääsu hoone võimalik hoonestusala on olemasolevast mittekasutatavast alajaama hoone peahoone (ida) poolsest küljest ja selle mõtteliselt pikenduselt kuni piirdemüürini ühelt poolt ning alajaama esiküljest ja selle mõtteliselt pikenduselt kuni peavärava lõunapoolse jalgvärava lõunapoolse väravapostini teiselt poolt (vt asendiplaan).*
- *Alale peavärava lõunapoolse jalgvärava lõunapoolsest väravapostist kuni sama jalgvärava põhjapoolse väravapostini kavandatava sissepääsu hoone põhjaküljele on lubatud ette näha rajatise - varikatuse või muude ažuursete arhitektuursete detailide (või sillutisel loetavate n.ö. takistustena), mis suunavad muuseumiküllastaja pääslahoonesse, samal ajal säilitades väravast tulles vaatefookuse lossihoonele (asendiplaanil fikseeritud tingmäärgiga „võimalik rajatiste ala“).*
- *ei pea, aga võib olla ühenduses piirdeaiaga.*
- *maksimaalseks kõrguseks planeerida olemasoleva paekivist piirdeai viilu harjakõrgus.*
- *projekteerida ehitusaluse pindalaga ca 100 m².*
- *kujule, sh katusekujule ettekirjutusi ei ole.*

6.3 Väravahoone ruumiprogramm

Ruumid	Pindala	Selgitavad ja täpsustavad märkused
Piletimüük	Vastavalt lahendusele, arvestades kogupindala	Piletimüügikoht kassale + infopunkt (koht kus edastada toimuvate sündmuste reklaami ja infot AM näituste-ürituste jmt kohta)
Muuseumipood	Vastavalt lahendusele, arvestades kogupindala	Poepind muuseumi meenete ja trükiste müügiks. Eelistatavalt on see ühtne ruum piletimüügi ja infopunktiga
Väike laoruum poele	Vastavalt lahendusele, arvestades kogupindala	Ladu + koht kuhu töötajad saavad panna oma üleriided jmt
Valveruum	Vastavalt lahendusele, arvestades kogupindala	Võib seotud olla ka laoruumiga, ühe turvatöötaja töökoht
Tualettruumid	Vastavalt lahendusele, arvestades kogupindala	2 tk, neist üks invatualett, kus ka lapse mähkimislaud
Kokku	ca 100 m²	

7. Filmimuuseumi hoone

7.1 Filmimuuseumi üldine kirjeldus

AM Filmimuuseumi näol on tegemist atraktiivse ja ainulaadse institutsiooniga Eestis, mis tegeleb laiapõhjaliselt siinse filmi- ja kinoajalooga. Hoone eesmärgiks on edastada ja tutvustada eesti filmilugu nii minevikus kui tänapäeval ja laiendada külastajate teadmisi filmikunstist üldiselt. Püsinäitus ning kogu hoone tegevuskava lähtuvad erinevatest külastajagrupidest ja seega peab ekspositsioon olema piisavalt mitmekihiline, et tegevust leiaksid muuseumi nii perega külastajad, õpilasgrupid, turistid, filmitudengid ning eriala professionaalid. Turistide jaoks on eriti oluline käsitleda eesti filmi kokkupuutepunkte maailma filmiajalooga. Filmimuuseumi sooviks on luua interaktiivne kaasaegne näitusekeskkond, kus vaataja saaks olla aktiivne osaleja. Teemavaldkond on paeluv ja pakub palju võimalusi nii arhitektuuriliselt kui sisearhitektuuriliselt atraktiivse keskkonna loomiseks. Vajadus on koha järele, kus saab osaleda nii õpitubades (nt nukufilmi töötuba), leida materjali filmiloo kohta (uurijad, tudengid), korraldada filmiüritusi, kinoseansse jmt. Muuseum tahab pakkuda emotsioone ja äratundmisrõõmu ning propageerida eesti filmi: tutvustada, meeles pidada ja armastada eesti filmikunsti ning teadvustada, et meil on olemas pikk ja mitmekesine filmiajalugu ning filmimuuseum, mis seda kõike salvestada püüab. Muuseumi arhitektuurse lahenduse ülesehitamisel pöörata tähelepanu märksõnale "Maja nagu eesti film!"

Filmimuuseumile tuleb kavandada transpordi ligipääs (soovitavalt uue hoidla poolt), mis võimaldab suurema autoga ajutiste näituste ja suurte esemete transpordi. Seda tuleb arvestada ka uste mõõtude kavandamisel ja hoone sees, et oleks võimalik liigelda suuremõõtmeliste esemetega (ajaloolised filmikaamerad, dekoratsioonid jmt). Filmimuuseumi lähistele tuleb kavandada vabaõhulava (p 5.11) võimalikult orgaanilises seoses filmimuuseumiga. Samuti peab filmimuuseumiga seostuma teemakohane väliekspositsioon (p 5.12), mis soovitavalt peaks külastaja juhatama väravast filmimuuseumini. Sõltuvalt mahulisest ja maastikulisest tervikideest võib filmimuuseumile kavandada ka osaliselt maapinnast allpool olevaid osi, kuid ülemäärane sügavustesse minek ei ole soovitatav.

Filmimuuseumi eeldatav külastajate arv on ajaliselt varieeruv, tõustes oluliselt kinosaaalis toimuvate ürituste või vabaõhuürituste ajal ning eriliste sündmuste korral, nagu näiteks muuseumiöö.

7.2 Muinsuskaitse nõuded ja nende käsitus võistlustöös

Muinsuskaitse eritingimused on seadnud järgmised nõuded:

- *filmimuuseum rajada krundi klindipoolsesse ossa, asendiplaanil näidatud uushoonestuse rajamiseks võimalikule ehitusalale. Pikikülg paigutada idapoolse krundipiiriga enam-vähem paralleelselt. Peahoonele ja sellega galeriiga seotud kontorihoonele mitte lähemale kui 25 m, esikülg krundi keskosast peahoone ja temaga seotud hoone mõtteliselt teljelt klindipoolsele osale.*
- *filmimuuseumi laius maksimaalselt 16,5 m, pikkus 55 m, harja kõrgus 12 m, viilkatusega, seiniosa ja katuse proportsiooni osas lähtuda tallihoone proportsioonidest. Uue filmimuuseumi ehitusalune pind kokku ca 905 m², kasulik pind kokku 1500 m².*

Filmimuuseumi arhitektuurse lahenduse üheks eesmärgiks on luua tänapäevane, märgilise tähtsusega, meeldejääv ning olemasolevasse hoonetekompleksi ja maastikku sulanduv hoone. Valikuvõimaluste avardamise eesmärgil võib muinsuskaitse eritingimustes väljendatud mahulise lahenduse tingimusi käsitleda mõnevõrra paindlikult. Ebastandardsete mahuliste lahenduste sisulist kooskõla eritingimuste eesmärkidega ja kõrvalekaldumiste põhjendatust hindab KVA poolne ekspertiis.

Uus hoone võib eritingimustes määratud hoonetusalast väiksemas mahus väljuda, kui pakutav arhitektuurne lahendus suudab säilitada olemasoleva lossihoone domineeriva rolli kompleksis, arvestada teiste hoonetega ning lahendada filmimuuseumi hoone maastikusse sulanduva vormina, mis ei konkureeri lossi ja muude hoonetega.

Eritingimustes antud viilkatuse nõuet võib üldistada, käsitledes seda lamekatuselise või liig-kõrgete vertikaalpindadega hoone projekteerimise keeluna. Eelkõige peab filmimuuseumi hoone arhitektuurne lahendus jääma lugupidavaks olemasoleva hoonetekompleksi suhtes. Vertikaalseina kõrgus peab jääma valdavas osas eritingimustes määratud mahulise lahenduse piiridesse.

Kindlasti tuleb kinni pidada maksimumkõrguse nõudest, olemasolevatest hoonetest määratud kauguse nõudest ning põhimõttelisest asukohavalikust.

7.3 Filmimuuseumi ruumiprogramm

Ruumid	Pindala	Selgitavad ja täpsustavad märkused
Fuajee (Fuajee, garderoob ja tualetid võiksid moodustada ühtse terviku, mille läheduses asub ka kinosaal)	100m ²	Kassa, muuseumipoe meenelett, turvamehe töökoht. Ühine kinosaaali fuajee/hajumisruumiga
Garderoob ja isiklike asjade hoiukapid nn lokkerid	20-30 m ²	Peab mahutama valvega garderoobi ja lokkerid (u 50 tk) kottide jmt hoiuruumiks
Tualetid	5x4m ² + inva 5m ²	5 tk fuajeest pääsuga (sh inva) ja võimalusel 1 eraldi üleval
Ekspositsioonipind püsinäitusele "eesti filmi lugu"	ca 500-600 m ²	Ruumi paigutus peab võimaldama ekspositsioonipinna väljaspool muuseumi lahtiolekuaega toimuvate ürituste puhuks eraldada (võib olla ka kahel korrusel, kuid ühtse tervikuna). Arvestada, et ekspositsiooni saaks kujundada võimalikult paindlikult. Ruumi kõrgus võib olla muutuv, kuid põhiosas minimaalselt 3,5 m. Peab arvestama kaasaegsete näituseruumide nõuetega (kliima, turvalisus, akustika, valgus jmt nõuded).
Ekspositsioonipinnaga liituv väike saal	50 m ²	Ruum, mida on vajadusel võimalik ekspositsioonist eraldada kas töötoaks või kinosaaliks või haridusprogrammide läbiviimiseks. (ca 30 inimest)
Ajutiste näituste pind	ca 100 m ²	Kohaldatav ka avalike ürituste korraldamiseks. Kõrgus minimaalselt 3,5 m. Eelistatav asukoht esimesel korrusel. Peab olema selgelt eristatav teistest ruumidest (eraldi suletav) ja võimalikult silmatorkava asupaigaga küllastajale. Peab arvestama kaasaegsete näituseruumide nõuetega (kliima, turvalisus, akustika, valgus jmt nõuded).
Võtteplats-stuudio: "kuidas teha filmi" vmt	ca 80 m ²	Võimalusel siduda püsiekspositsiooniga, vajadusel võib olla ka sellest eraldi korrusel. See on koht, kus saab lavastada filmivõtteid, haridusprogrammide ruum, kus juhendajaga koos toimuvad spetsiifilised programmid, mis tutvustavad filmitegemise tagamaid.
Kinosaal 150 kuni 200 kohta	ca 190m ² -270m ²	Tõusva põrandaga. Asukoht esimesel korrusel, et kinosaaali saaks kasutada eraldiseisvana koos fuajee pinna ning garderoobiga (ajal, mil muuseumi ekspositsioonid on suletud).
Kinosaaali projektsiooniruum	20m ²	
Videoteek-uurimissaal-raamatukogu	40 m ²	Võimalusel paigutada töötajate tööruumide lähisel. Ruumi kuni 15 inimesele. Koht, kus saab tutvuda filmialase kirjandusega, videoteegiga ning abikogu materjalidega. Väiksem seltskond saaks vajadusel kasutada videoteegis asuvate filmide vaatamiseks.
Filmimuuseumi juhataja kabinet	12-15m ²	
Ühine tööruum 3 töötajale	20-30m ²	Kuraator, pedagoog, programmijuht
Saalipersonali tagala	10m ²	Riiete vahetamine, asjade hoidmine jms.

Laoruum	50-100 m ²	Näituste ajutiseks hoiuks, näitusevahendite-ja vajaliku tehnilise pargi jaoks (vitriinid, valgustid jmt) jne. Võimalikult vähe silmatorkav koht, kuna pole mõeldud avalikkusele. Suuremõõduliste esemete jaoks vajalik sissepääs ja mugav liikumistee.
N.ö abikogu ruumid	50-100 m ²	Ruum filmiteemalisele abikogule, mis on külastajatele üldiselt suletud. Muuseumi n.ö tagalaruum, kuhu vaja transportida ka suuremõõtmelisi esemeid
Liikumisteed, trepikojad jm. abiruumid	Vastavalt lahendusele	
Tehnoruumid	Ca 100m ²	eelkõige kinosaalile, ekspositsioonile ventilatsioon jmt
Kokku	ca 1500 m²	

7.4 Näiteid filmimuseumi analoogidest mujalt maailmast

Võistlustöö lahenduse koostamisel võib ammutada inspiratsiooni, tutvudes näidetega mujalt maailmast:

- AMSTERDAM uus muuseum <http://www.eyefilm.nl/en/newlocation>
- NY MUSEUM OF MOVING IMAGE <http://www.movingimage.us/about/expansion>
- Berlin DEUTSCHE KINEMATHEK <http://www.deutsche-kinemathek.de/>
ja <http://deutsches-filminstitut.de/filmmuseum/ausstellungen/dauerausstellung/>

8. Hoidlahoone

8.1 Hoidla üldine kirjeldus

Uus hoidla kavandada praeguse tallihoone kõrvale.

Hoidlahoone sisaldab erinevaid kogusid vastavalt ruumiprogrammile.

Hoidlahoone juurde peab pääsema suurema autoga.

Suuremad ukсед kavandada mööblikollektsiooni, relvade ja kultuuriloolise kogu ruumidele.

Hoonesse kavandada transpordilift.

Hoidlale kavandada aknaid minimaalselt, üksnes tööruumidesse ja uurimissaali.

Hoidlaruumides, fotostuudios, karantiinis ei tohi aknaid olla.

Ruumide optimaalne kõrgus on 2,5-3 meetrit.

Igasse hoidlaruumi näha ette koht töölaualle (ajutine töökoht, kus viibitakse lühiajaliselt).

Maa-aluseid korruseid hoidlale mitte kavandada.

8.2 Muinsuskaitse nõuded ja nende käsitlemisvõistlustöös

Muinsuskaitse eritingimustega on hoidlale seatud järgmised nõuded:

- *Kavandatav hoidlahoone rajada endise tallihoone kõrvale, klindi poole, mitte lähemale kui 8 m mälestisest (tallist) ja 4 m (mõlemast) krundipiirist, asendiplaanil näidatud uushoonestuse rajamiseks võimalikule ehitusalale.*
- *esikülj paigutada paralleelselt kirdepoole krundipiiriga, tallihoonega samale ehitusjoonele, võimalusel pigem tahapoole (kirde poole).*
- *ehituslune pind, proportsioon seiniosa ja katuse ning kõrguse osas anda tallihoonega samasugustes parameetrites, st hoone laius kuni 16,5 m, viilkatusega, maksimaalse kõrgusega 12 m, räästa kõrgusega 5,5 m.*
- *võib planeerida olemasoleva talli ehitusalusest pindalast suuremana juhul kui põhimahult lahendatakse nurgahoonestusena (vt asendiplaanil pos 3 – uushoonestuse võimalik paiknemine ja gabariidid).*
- *hoidlahoone võtta kasutusele ühe täiskorruse ja väljaehitatud põõningukorru(s)t(ega). Kasulikku pinda näha hoidlahoonesse ette kokku kuni 1400m².*

Hoidlahoone lahenduses ei seata eesmärgiks esiletõusvat märgilist arhitektuuri, pigem peaks hoone jääma tagasihoidlikuks. Muinsuskaitse eritingimustest võib kõrvale kalduda põhjendatud erandjuhtudel terviklahenduse huvides üksnes sel juhul, kui kõrvalekaldumisel järgitakse eritingimuste eesmärki, et hoidlahoone ei domineeriks olemasolevate hoonete kõrval. Kindlasti tuleb kinni pidada ka maksimumkõrguse nõudest, olemasolevatest hoonetest määratud kauguse nõudest ning põhimõttelisest asukohavalikust. Viilkatuse ja hoonestusala nõuet võib üldistada sarnaselt filmimuuseumile määratud põhimõtete (p 7.2). Eritingimustest kõrvalekaldumise põhjendatust hindab Kultuuriväärtuste Ameti poolne ekspertiis.

8.3 Hoidla ruumiprogramm

Hoidlaruumid, karantiin ja fotostudio peavad olema eraldiseisvad st ei saa olla läbikäidavad, kunstliku valgustusega (ilma akendeta), võimalikult optimaalselt kasutada ära hoidlapinda, ruumid vajavad ühtlast mikrokliimat (nõuetekohane temperatuuri- ja niiskusrežiim, ventileeritavad). Vajalik on transpordi hõlbus ligipääs karantiinile ja hoone sissepääsutoonile väljastpoolt. Võimalikult lihtne transport majasiseselt (lift, koridorides manööverdamine). Ukсед ilma lävepakuta. Hoidlaruumide, fotostudio, karantiini (võimalusel ka uurimissaali) uste laius üldjuhtudel 2 m lai ja 2 m kõrge. Kõigi ruumide kõrgus vähemalt 3 m-3,5 m (v.a osad, mis jäävad räästaalusele pinnale).

Ruumid	Pindala või kasutajate arv	Selgitavad ja täpsustavad märkused
HOIDLARUUMID		
Mööbli kollektsioon ja etnograafia kollektsiooni suuremad esemed	Ca 400-500 m ²	Enamasti suuremõõtmelised esemed, mis eeldavad head manööverdamisvõimalust. Soovitavalt esimesel korrusel. Peab

		arvestama, et ka ruumisiseselt oleks liikumispinda riiulite vahel.
Arheoloogiakogu	100 m2	Soovitatavalt II korrusel, kuna palju väiksemõõdulisi esemeid, mida vajadusel saab paigutada ka räästaalusele pinnale.
Relvakogu	100 m2	Range turvarežiimiga ruum.
Tarbekunsti ja vööretnograafia kogu	150 m2	Eri tüüpi esemete ruum võib olla jaotatud ka kaheks (eraldi tarbekunst ca 100 m2 ja eraldi vööretnograafia 50 m2)
Etnograafia	100 m2	Võib olla seotud mööblikollektsiooni ruumiga. Enamasti puitesemed.
Kultuurilooline kogu	250 m2	Taas vajadus arvestada suuremõõtmeliste esemetega (filmimuuseumi esemed, olmetehnika ajalugu jmt)
ABIRUUMID		
Fotostuudio	30 m2	Ruumi kõrgus min 3 m, akendeta, sirged seinad, laia uksega esemete transpordiks (üldkoridorist)
Karantiin ehk isolatsioon sh külmkamber	50 m2	Eraldi sissepääsuga väljast (esemed liiguvad majja sisse ja välja enamasti läbi karantiini, eriti tulme) + sealt peab olema hea ligipääs hoidlate juurde. Hea ventilatsiooniga, ainult kunstlik valgus. I korrusel.
Uurijate teenindussaal	40 m2	Võimalus moodustada suurt ühtlast lauapinda, võib olla loomuliku valgusega. Eelistatavalt I korrusel.
Tööruum(id)	Kokku ca 30 m2	Koguhoidjate-säilitajate tööruum. Kolm inimest. Võib olla ka ühine kabinet. Asukoht uurijate teenindussaali ja karantiini läheduses. Võib olla loomuliku valgusega.
Tualettruum 1 tk	5 m2	Tualettruum peab arvestama ka liikumispuudega inimeste vajadusi. Eelistatult I korrusel
Koridorid + sissepääsu juures ka väike n.ö garderoobi osa		Väike sissepääsutsoon, kuhu mahuksid riidenagid, koht jalatsite vahetuseks koht, maksimaalselt 8 inimesele. I korrusel
Lift		Sobilik ka raskete ja suuremõõtmeliste esemete transpordiks II korrusele, eriti kui sinna projekteeritakse mööblikollektsiooni hoidla
Tehnoruumid	Ca 40 m2	ventilatsioon jmt
Gaaskustutuse ruum	Ca 15 m2	
Kokku	ca 1400m2	

9. Võistlusülesande lisad

Võistlusülesandele on lisatud järgnev materjal

Lähtetingimused ja alusuuringud

1. Muinsuskaitse eritingimused (Anni Martin, mai 2011)
2. Ehitusgeoloogiliste ja hüdrogeoloogiliste tingimuste ülevaade (OÜ REI Geotehnika, oktoober 2011)
3. Puittaimestiku haljastuslik hinnang (Olev Abner 8.12.2011)

Möödistused

4. Maa-ala geodeetiline alusplaan 1:500 (.dwg)
5. Linna üldisem alusplaan 1:2000 (.dwg)
6. Olemasoleva lossihoone 1. korruse plaan (.pdf, Arhitektuuribüroo A&K)
7. Tallihoone ümberehitusprojekt (.dwg, Arhitektuuribüroo Studio Paralleel)
8. Võistlusala 3D mudel (.dwg, OÜ R-Konsult)
9. Ortofoto

Detailplaneeringu lähtedokumendid

10. Tallinna Linnaplaneerimise Ameti ja Keskkonnaameti kirjad, november 2011

Lähiümbruse võimalikud arengud (taustainfo)

11. Tallinna III linnafoorumi materjal
12. Lauluväljaku ja Maarjamäe lossi vahelise ala struktuurplaan
13. Pirita tee 32 menetluses DP (OÜ R-Konsult)
14. Kommunismiohvrite memoriaali võistluse I-II koha preemia saanud võistlustöö "Mälutulbad" (Koit Ojaliiv)

Fotod

15. Fotod